Suomen Rauhanpuolustajat ry

Lausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle hallituksen esityksestä vuoden 2023 talousarviosta puolushallinnon määrärahan osalta

Kuten talousarvioesityksen selvitysosassa todetaan, on Suomen lähialueen sotilaallinen tilanne on tällä hetkellä rauhallinen, eikä Suomeen kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa.

Toimintaympäristö ja koko Euroopan turvallisuuspoliittinen tilanne on kuitenkin muuttunut radikaalisti Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Hallitus on reagoinut ymmärrettävästi tilanteeseen jo tänä vuonna ja ehdottaa edelleen vuodelle 2023 yhteensä n. 1 mrd. euron lisämäärärahaa puolustusministeriön hallinnonalalle ja Rajavartiolaitokselle.

Sinällään talousarvioesityksessä ei ole mitään merkittävää uutta, aiemmin päätetyt sitoumukset hallitsevat hallinnonalan menokehystä seuraavalle vuosikymmenelle asti. Olisi kuitenkin tarpeen analysoida Venäjän hyökkäyssodan kulkua tarkemmin ja arvioida sitä kautta miten Suomen alueellista puolustuskykyä kehitetään kustannustehokkaasti vastaamaan sodankäynnin muotoja.

Puolustusvoimien suurimmat puolustusmateriaalimenot kohdistuvat vielä vuosikausia HX-21 ja Laivue2020 -hankkeisiin. Ukrainan sodasta jo nyt saadun kokemuksen vuoksi olisi perusteltu syy tehdä hankkeista uudelleenarviointi. Hallituksen tulisi vakavasti selvittää onko tehtyjä sitoumuksia mahdollista muuttaa vastaamaan paremmin, kustannustehokkaammin ja nopeammin todennäköisiä sodankäynnin muotoihin.

Ukrainan sodassa sekä hävittäjien että suurten laivojen haavoittuvuus on käynyt ilmiselväksi, ja molempien asejärjestelmien rooli on jäänyt oletettua vähäisemmäksi. Sekä HX-21 että Laivue2020 -hanke eivät myöskään lyhyellä tähtäimellä paranna puolustuskykyä tilanteessa, jossa on varauduttava mahdolliseen Ukrainan sodan eskaloitumiseen laajemmalle, mukaan lukien Itämeren alueelle.

Rauhanpuolustajat arvostaa sitä, että puolustusvoimat pitää keskeisenä asiana kehittää henkilöstönsä osaamista ja toimintatapoja sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kysymyksissä. Haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien hyvinvoinnin edistäminen on meillekin ensiarvoisen tärkeää.

Haluaisimme kiinnittää huomiota siihen, että kun selvitetään puolustusvoimien osaamisen kehittymistä näissä kysymyksissä, on kysymykset osoitettava erityisesti syrjinnän vaarassa olevien ryhmien edustajille itselleen. Kuten *Puolustusvoimien*

tasa-arvotilanne -raporttikin (2020) antaa ymmärtää, on haastateltujen naisten käsitys sukupuolten tasa-arvon toteutumisesta melkolailla toinen kuin haastateltujen miesten. Syrjintää on siis helpompi havaita, jos sille itse altistuu.

Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden osalta olisi tärkeää, että esimerkiksi materiaalihankintoja varten olisi laadittava mahdollisimman pian selkeä ohjeistus ja raportointi velvollisuus hankintojen ympäristövaikutuksista ja vastuullisuudesta, mukaan lukien hankintamaiden ihmisoikeustilanne.

Sotilaallisen kriisinhallinnan osalta puolustusministeriön tulisi rahoittaa laaja ulkopuolisen tahon tekemä monialainen selvitys Afganistanin operaatioon liittyvistä päätöksentekoprosesseista ja operaatiosta kokonaisuudessaan. Puolustusministeriön julkaisema “selvitys” ei täytä alkeellisintakaan vaatimustasoa ottaen huomioon operaation yli 300 miljoonan euron kustannukset.

Teemu Matinpuro
Toiminnanjohtaja
Suomen Rauhanpuolustajat ry